

SAVUNUCULUK

YASAL VE YASAL OLMAYAN
BAHİS SİTELERİ HAKKINDA BİLGİ NOTU

HAZIRLAYANLAR
Yeşilay Savunuculuk Müdürlüğü

YASAL VE YASAL OLMAYAN BAHİS SİTELERİ HAKKINDA BİLGİ NOTU

Giriş

- » Türkiye’de kumar oynanması ve kumarhane işletilmesi 1998 yılında yasaklanmıştır. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 228. maddesi uyarınca kumar oynanması için yer ve imkân sağlayanlar hapis ve para cezası ile cezalandırılmaktadır. Özellikle bilişim sistemleri aracılığıyla kumar oynatılması durumunda cezalar ağırlaştırılmaktadır. Ancak bu yasaklar şans oyunları ve spor müsabakalarına dayalı bahislerin tamamen yasak olduğu anlamına gelmemektedir. Türkiye’de bu tür oyunlar devletin yetkilendirdiği kurumlar tarafından yasal çerçevede düzenlenmektedir.
- » 7258 sayılı kanun uyarınca Spor Toto Teşkilat Başkanlığı ve bu başkanlığın yetkilendirdiği kuruluşlar spor müsabakalarına dayalı yasal bahisleri yürütme yetkisine sahiptir. Bu kuruluşlar arasında Misli.com, Bilyoner.com, Oley.com, Birebin.com, Nesine.com, Tuttur.com isimli bahis şirketleri bulunmaktadır. Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü ise piyango, sayısal loto gibi şans oyunlarının düzenlenmesinde tek yetkili kuruluştur. Bu faaliyetler Türkiye Varlık Fonu’nun denetiminde bulunan Sisal Şans A.Ş. tarafından yürütülmektedir.
- » Yasal düzenlemeler baz alındığında Türkiye’de kumar oyunları ile şans oyunları arasında belirgin bir ayırım yapıldığı gözlemlenmektedir. Kumar oyunları yasadışı kabul edilirken şans oyunları devlet kontrolünde ve lisanslı olarak faaliyet göstermektedir. Bu ayırım kumarın toplumsal zararlara yol açan bağımlılık riski taşıdığı şans oyunlarının ise daha düşük riskli ve denetimli bir faaliyet olduğu gerekçesine dayanmaktadır. Aynı zamanda şans oyunları devlet için bir gelir kaynağı olarak değerlendirilmektedir.
- » Ancak bilimsel çalışmalar yasal ve yasa dışı kumar faaliyetleri arasında bağımlılık riskleri açısından bir fark olmadığını ortaya koymaktadır. Kumar bağımlılığı Amerikan Psikiyatri Birliği’nin DSM-5-TR tanımına göre “kişide belirgin bir sıkıntıya veya işlevsellik kaybına yol açan, sürekli ve problemlili kumar oynama davranış örüntüsü” olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda yasal şans oyunları ve spor bahisleri de dâhil olmak üzere tüm kumar türleri bağımlılık açısından benzer risk faktörlerine sahiptir.
- » Araştırmalar spor bahislerinin bağımlılık yaratma potansiyelinin yüksek olduğunu bu oyunlara katılan bireylerin daha fazla risk altında olduğunu göstermektedir. Ayrıca bireyin oynadığı kumarın formatının değil, bireyin katıldığı kumar türlerinin sayısının kumar bağımlılığını ölçme açısından önemli bir faktör olarak baz alınması da altı çizilmesi gereken bir diğer husustur. Özellikle gençler arasında yaygınlaşan şans oyunları ve bahis gelecekte kumar bağımlılığı riskini artırmaktadır.
- » Sonuç olarak Türkiye’deki yasal düzenlemeler devletin gelir elde etmesini sağlamak amacıyla şans oyunlarını kontrol altında tutmayı hedeflese de kumar bağımlılığı risklerini göz ardı etmektedir. Yasal veya yasa dışı fark etmeksizin kumar faaliyetlerinin bireylerde ciddi psikolojik ve davranışsal sorunlara yol açabileceği bilimsel olarak kanıtlanmıştır. Bu nedenle savunuculuk stratejilerinin kumar bağımlılığı risklerini daha kapsamlı bir şekilde ele alması gerekmektedir.

Yasal Düzenlemeler

- » Türkiye’de kumar oynanması oynatılması ve kumarhane işletilmesi 1998’de yasaklanmıştır. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 228. maddesinde kumar oynanması suç olarak düzenlenmiştir.

1"Madde 228- (1) Kumar oynanması için yer ve imkân sağlayan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve iki yüz gündən aşağı olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır. (3) (Ek: 15/8/2017-KHK-694/139 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7078/134 md.) Suçun bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenmesi halinde üç yıldan beş yıla kadar hapis ve bin gündən on bin güne kadar adli para cezasına hükmolunur."

- » Yukarıdaki açıklama Türkiye'de kumarın tamamen yasaklandığı anlamına gelmemektedir. Türkiye'de piyango hizmetleri ve spor müsabakalarına dayalı bahis ve şans oyunları devletin yetkilendirdiği kuruluşlar tarafından yasal olarak gerçekleştirilmektedir.
- » 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarına Dayalı Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun Türkiye'de spor müsabakalarına dayalı bahis ve şans oyunlarının devletin yetkilendirdiği kuruluşlar dışında düzenlenmesini yasaklamaktadır. ²
 - » Yasal olarak yalnızca Spor Toto Teşkilat Başkanlığı ve onun yetki verdiği kuruluşlar spor bahislerini düzenleyebilir. Türkiye'de yasal olarak faaliyet gösteren bahis şirketleri şunlardır: Misli.com, Bilyoner.com, Oley.com, Birebin.com, Nesine.com Bunlar haricinde yasal olarak lisans almış başka bir çevrim içi bahis şirketi bulunmamaktadır.
- » Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü (MPİ) Türkiye'de devlet eliyle düzenlenen piyango, sayısal loto, süper loto gibi şans oyunlarının tek yetkilisidir. Bunun dışında herhangi bir kumar veya şans oyunu devletin izni olmaksızın yasadışıdır.
 - » 320 Sayılı Millî Piyango Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve 5738 sayılı Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli Ve Müşterek Bahis Oyunlarının Özel Hukuk Tüzel Kişilerine Yapıtılması Hakkında Kanun kapsamında Sisal Şans İnteraktif Hizmetler ve Şans Oyunları Yatırımları A.Ş. (Sisal Şans) MPİ'nin izleme ve denetimine tabi olmak ve Türkiye Varlık Fonu'nun onay verdiği şans oyunlarını düzenlemesine ilişkin iş ve hizmetleri yerine getirmek üzere 10 yıllık hizmet alım sözleşmesi ile yetkilendirilmiştir.³

Yasal ve Yasa Dışı Kumar Ayrımı

- » Yukarıda bahsi geçen yasal düzenlemeler ışığında Türkiye'de karar alıcıların fiziki ve çevrimiçi kumar oyunları ile spor müsabakalarına dayalı bahis ve şans oyunları arasında bir ayrım yaptığı görülmektedir. Buna göre Türkiye'de fiziki kumar ve çevrimiçi kumar yasaktır, oynanması/oynatılması yaptırıma tabidir. Şans oyunları ve yasal bahisler ise devlet kontrolünde yasal ve lisanslı olarak faaliyet göstermektedir.
- » Türkiye'de şans oyunları ve yasal bahislerin varlığı tartışmaya açık bir konu olmakla birlikte söz konusu ayrım yasal düzenlemeler, ekonomik etkiler ve toplumsal algı gibi birçok farklı faktörle açıklanabilir.

Yasal Açından:

- » Türkiye'de kumar yasadışı olarak kabul edilirken şans oyunları devlet kontrolünde ve lisanslı olarak yürütülmektedir. Bu ayrım kumarın toplumsal ve bireysel zararlarını engellemek amacıyla yapılmış bir düzenleme olarak görülmektedir. Kumar çoğunlukla daha yüksek riskli ve kontrol edilemez bağımlılıklara yol açan bir etkinlik olarak algılanmaktadır. Buna karşılık şans oyunları düşük riskli ve kontrol altında tutulabilen, toplumun geniş kesimleri tarafından kabul

1 <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5237&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

2 <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=7258&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=3>

3 <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=320&MevzuatTur=4&MevzuatTertip=5> ; <https://www.mevzuat.gov.tr/anasayfa/MevzuatFihristDetayIframe?MevzuatTur=1&MevzuatNo=5738&MevzuatTertip=5>; <https://sisalsans.com/tr/hakkimizda>

gören oyunlar olarak sunulmaktadır. Yasal düzenlemelerin şans oyunlarını belirli sınırlar içinde tutarak bir taraftan gelir yaratırken diğer taraftan da toplumsal zararların en aza indirilmesine katkı sağladığı varsayılmaktadır.

Ekonomik Etkiler Açısından:

- » Lisanslı şans oyunları devlet için önemli bir gelir kaynağıdır. Nitekim Türkiye'de Nakit Karşılığı Şans Oyunları Lisansı ve At Yarışı Düzenleme ve Bahis Kabul Etme Lisansı Türkiye Varlık Fonu'nun (TVF) portföyünde bulunmaktadır.⁴ Söz konusu lisanslar, "...stratejik yatırımlarında kaynak sağlamak üzere TVF'ye 2017'de 49 yıl süreyle devredilmiştir."⁵

Toplumsal Algı Açısından:

- » Kumara karşı toplumda genellikle olumsuz bir bakış açısı hakimdir. Şans oyunları ise toplumun daha geniş kesiminde kabul görmektedir. Piyangolar kumarın hafif biçimleri olarak görülmekte ve daha az olumsuz etkiye sahip olduğu varsayılmaktadır.⁶

Bağımlılık Açısından:

- » Yukarıdaki bakış açılarında göz ardı edilen en önemli husus gerek yasa dışı kabul edilen kumar aktivitelerinin gerek yasal düzenlemeye tabi olan şans oyunları ve bahislerinin DSM-5-TR'ye göre *"kişide belirgin bir sıkıntıya veya işlevsellik kaybına yol açan, sürekli ve problemlili kumar oynama davranış örüntüsü"* olarak tanımlanmalarında ve kumar bağımlılığı şeklinde değerlendirilmeleri bakımından herhangi bir ayrımı söz konusu değildir.
 - Amerikan Psikiyatri Birliği (APA), kumar faaliyetlerinin türlerini özele inerek belirtmemektedir.
 - Ek olarak yasal şans oyunları ve bahis yanlısı görüşün bu oyunların kumarın yumuşak formları olduğuna veya kumarın belirli biçimlerinin kumar bağımlılığı açısından daha az riskli olabileceğine dair argümanları dayanaksızdır.

Savunuculuk Stratejileri

- » Şans ve bahis oyunlarının lisanslı, vergiye tabi, devlet denetimi altında düzenlenmesi, ne yazık ki Türkiye'de kumarın oynanmaya devam edilmesine ve kumar bağımlılığı başta olmak üzere davranışsal bağımlılıklar açısından riskli bir ortam oluşmasına sebep olmaktadır. Devlet nezdiyle kumar oynatılması toplumun kumar oyunları algısını normalleştirmektedir.

4 Nakit Karşılığı Şans Oyunları Lisansının kapsamı: Karşılığı nakit olmak üzere oynatılan Piyango, Hemen-Kazan, Sayısal Loto, Şans Topu, On Numara ve Süper Loto oyunları ile ilgili mevzuat çerçevesinde izin verilebilecek benzer şans oyunları. At Yarışı Düzenleme ve Bahis Kabul Etme Lisansının kapsamı: Yurtiçinde at yarışları düzenleme, yurtdışında düzenlenen at yarışları üzerine bahis kabul etme hak ve yetkileri. Bakınız: <https://www.tvf.com.tr/portfoyumuz/lisanslar>. Erişim: 15.10.2024

5 Türkiye Varlık Fonu, "Şans oyunları lisansı hizmet alım süreci hakkında basın açıklaması," 10 Aralık 2020, <https://www.tvf.com.tr/iletisim/duyurular/2020/sans-oyunlari-lisans-hizmet-alim-sureci-hakkinda-basin-aciklamasi>.

6 Griffiths, M. and Wood R., "The psychology of lottery gambling" International Gambling Studies Vol 1, September 2001, 27-45.

7 American Psychiatric Association, Diagnostic and Statistical Manual Mental Disorders, 5th Edition Text Revision, Washington, 2022.

- » Ülkemizde yasadışı bahis sitelerinin faaliyetleri azımsanamayacak boyuttadır ve tüm paydaşların katkı sunacağı kolektif bir çabayla kumar bağımlılığına karşı mücadele edilmesi gerekmektedir.⁸
- » Yeşilay'ın bu bağlamdaki savunuculuk stratejisi belirlenirken baz aldığı ana husus bilimsel kanıtlarla desteklenmiş olan yasal ya da yasa dışı olması fark etmeksizin farklı kumar türlerinin tamamının kumar bağımlılığının gelişmesinde etkili olan risk faktörlerinin içinde barındırdığı bilgisidir.
 - » Buna göre spor bahislerinin giderek yaygınlaşması ve daha fazla bireyin bu kumar türüne dahil olması sonucunda yapılan sistematik incelemeler spor oyunları ile kumar bağımlılığı arasında açık bir ilişki olduğunu göstermektedir.⁹
 - » Bir başka araştırma sonucu ise spor müsabakalarına dayalı bahis oynamanın spora ilgi ile bir ilişkisinin olmadığını ve bahis oynayan bireylerin bahse girdikleri etkinliği izleme eğiliminde olmadıklarını ortaya koymaktadır. Yapılan araştırmalarda spor bahislerinde tıpkı diğer kumar alışkanlıklarında olduğu gibi para odaklı motivasyon, hatalı bilişsel unsurlar, kumar oynama dürtüleri gibi risk faktörleri bulunmuştur.¹⁰
 - » Ayrıca kumar bağımlılığı açısından kritik faktör kumarın formatı değil kumar aktivitesine katılım yani bir bireyin dahil olduğu kumar biçimlerinin sayısıdır. Buna göre daha düşük riskli ve eğlenceli bir aktivite olarak görülen şans oyunlarının özellikle genç nüfus arasında girerek yaygınlaşması mezkûr risk faktöründen etkilenmektedir.
- » Türkiye'de şans oyunları ve spor bahisleri yasal düzenlemelerle kontrol altına alınmaları ve devletin bu oyunlardan gelir elde etmesi gibi gerekçelerle meşrulaştırılmaktadır. Ancak bu düzenlemeler kumarın yasal olup olmamasından bağımsız olarak kumar bağımlılığına yol açabilecek risklerin göz ardı edilmesini beraberinde getirmektedir.
- » Yasal veya yasa dışı fark etmeksizin kumar faaliyetlerinin bireylerde ciddi psikolojik ve davranışsal sorunlara neden olabileceği bilimsel araştırmalarla ortaya konmuştur. Bu bağlamda kumar türlerinin daha az riskli veya daha yumuşak olduğu savunmaları ampirik bir temele dayanmamaktadır.
- » Özellikle gençler arasında giderek artan şans oyunlarına katılım gelecekte kumar bağımlılığı açısından ciddi bir risk teşkil etmektedir. Dolayısıyla savunuculuk stratejilerinin bu bilimsel gerçekleri göz önünde bulundurarak kumar bağımlılığı risklerini daha kapsamlı bir şekilde ele alması gerekmektedir.

8 01.01.2024 – 30.09.2024 tarihleri arasındaki faaliyet döneminde MPI, 183.260 adet internet sitesinde kumar oynanması için yer ve imkân sağlama suçunu teşkil edecek içeriklere rastlamış ve ihbar etmiştir. Toplamda 162.052 adet yasa dışı şans ve talih oyunları sitesine erişimin engellenmiştir. Bakınız: <https://www.mpi.gov.tr/yasadisi>.

9 Valenciano-Mendoza et al. "Clinical Correlates of Sports Betting: A Systematic Review" *Journal of Gambling Studies* (2023) 39:579–624.

10 Russel, A., Hing, N. and Browne, M. "Risk Factors for Gambling Problems Specifically Associated with Sports Betting" *Journal of Gambling Studies*, (2019) 35: 1211-1228.